

U 63/2021 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/53/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av radioutrustning

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 23 september till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/53/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av radioutrustning samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 4.11.2021

Kommunikationsminister Timo Harakka

Kommunikationsråd Sini Wirén

KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

PROMEMORIA

EU/2021/1045

29.10.2021

EUROPEISKA KOMMISSIONENS FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV OM ÄNDRING AV DIREKTIV 2014/53/EU OM HARMONISERING AV MEDLEMSSTATERNAS LAGSTIFTNING OM TILLHANDAHÅLLANDE PÅ MARKNADEN AV RADIOUTRUSTNING

1 Bakgrund

Europeiska kommissionen antog den 23 september 2021 ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/53/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av radioutrustning COM(2021) 547 final (nedan *förslaget*).

Till förslaget ansluter sig även en konsekvensbedömningsrapport av kommissionen SWD(2021) 245 final samt en sammanfattning av konsekvensbedömningsrapporten SWD(2021) 246 final.

År 2020 såldes cirka 420 miljoner mobiltelefoner och andra bärbara elektroniska enheter i EU. Konsumenterna äger i genomsnitt tre mobiltelefonladdare varav två är i regelbundet bruk. Trots det meddelar 38 procent av konsumenterna att de stött på problem till följd av inkompatibla laddare. Utöver opraktiskheten är den nuvarande situationen kostsam för konsumenterna som spenderar cirka 2,4 miljarder euro per år på laddare som säljs separat från enheterna. Dessutom uppskattas laddare som tagits ur bruk och inte används generera upp till 11 000 ton elektroniskavfall per år.

Sedan 2009 har kommissionen försökt begränsa fragmenteringen av marknaden för laddningsgränssnitt för mobiltelefoner och liknande radioutrustning. Sådana initiativ ledde dock endast till frivilliga system som inte är rättsligt bindande och därmed inte säkerställer en konsekvent och enhetlig tillämpning.

I juni 2009, efter en begäran från kommissionen, enades stora mobiltillverkare om att underteckna ett samförståndsavtal¹ om harmonisering av laddare för mobiltelefoner med datorfunktioner som säljs i EU. De undertecknande parterna kom överens om att utarbeta en gemensam specifikation som grundade sig på gränssnittet USB 2.0 micro B, vilket skulle möjliggöra en fullständig laddningskompatibilitet med de mobiltelefoner som släpptes ut på marknaden. Samförståndsavtalet minskade marknadsfragmenteringen och tack vare dess genomförande minskade antalet laddningslösningar för mobiltelefoner från 30 till tre. Samförståndsavtalet möjliggjorde emellertid också användning av egna laddningsgränssnitt och miljöproblemen behandlades aldrig.

¹ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/2417/attachments/1/translations>.

Samförståndsavtalet löpte efter två förnyelser ut år 2014. Då det nya föreslagna samförståndsavtalet inte ansågs tillfredsställande med avseende på målen för en gemensam laddningslösning inledde kommissionen år 2018 en konsekvensbedömning av ett eventuellt förslag om en gemensam lösning för laddning av mobiltelefoner (och eventuellt annan liknande radioutrustning).

Bakgrunden till förslaget är kommissionens handlingsplan för den cirkulära ekonomin, i vilken det tillkännages initiativ som omfattar produkternas hela livscykel, t.ex. med inriktning på deras utformning, främjande av processer för den cirkulära ekonomin, främjande av hållbar konsumtion och som syftar till att säkerställa att de resurser som används bevaras i EU:s ekonomi så länge som möjligt. Förslaget hänför sig till prioriteringen i kommissionens arbetsprogram för år 2020 Ett Europa rustat för den digitala tidsåldern.

Kommissionen genomförde en konsekvensbedömning som visade att den inre marknaden inte utnyttjar sin fulla potential. Den fortsatta fragmenteringen av marknaden för laddningsgränssnitt och kommunikationsprotokoll för laddning av mobiltelefoner och annan liknande radioutrustning leder till bristande bekvämlighet för konsumenterna och en ökning av elektroniskt avfall.

2 Förslagets syfte

Förslagets syfte är att förhindra en fragmentering av marknaden när det gäller laddningsgränssnitt och kommunikationsprotokoll för laddning, öka konsumenternas bekvämlighet och minska det elektroniska avfallet. Syftet är att särskilt harmonisera laddningsgränssnittet för mobiltelefoner och liknande radioutrustning samt att även möjliggöra framtida harmonisering och anpassa den tekniska utvecklingen. Syftet är dessutom att införa krav så att slutanvändare inte måste köpa ny laddningsanordning när de köper ny radioutrustning samt krav så att slutanvändare som köper radioutrustning får nödvändig information om egenskaperna för dess laddningsprestanda och kompatibel laddningsanordning.

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

3.1 En gemensam laddare (USB typ C)

För att förhindra fragmentering av laddningsgränssnittet för mobiltelefoner och liknande radioutrustning krävs harmonisering med avseende på specifika sådana kategorier eller klasser av radioutrustning som laddas via trådbunden laddning. Det är också nödvändigt att skapa en grund för anpassning till den tekniska utvecklingen för radioutrustning som i framtiden eventuellt laddas via trådlös laddning. Med hjälp av harmonisering kan man minska det elektroniska avfallet och förbättra konsumenternas bekvämlighet samt trygga en fungerande inre marknad för mobiltelefoner och liknande radioutrustning.

Harmoniseringen skulle vara ofullständig om den inte kombineras med krav avseende den kombinerade försäljningen av radioutrustning och deras laddare samt den information som tillhandahålls slutanvändare. Om olika tillvägagångssätt skulle tillämpas på saluföringen av de berörda kategorierna eller klasserna av radioutrustning och laddningsanordningar i de olika medlemsstaterna skulle den gränsöverskridande handeln med dessa produkter hämmas då de ekonomiska

aktörerna blir tvungna att ompaketera sina produkter beroende på i vilken medlemsstat produkterna säljs. Detta skulle öka olägenheterna för konsumenterna och generera onödigt elektroniskt avfall, vilket skulle uppväga fördelarna med harmoniseringen. Därför är det nödvändigt att införa krav för att säkerställa att slutanvändare inte nödvändigtvis tvingas köpa en ny laddningsanordning vid varje köp av ny radioutrustning. För att säkerställa att sådana krav är effektiva bör slutanvändarna få nödvändig information om laddningsegenskaper när de köper en enhet.

Det är tekniskt möjligt att definiera USB typ C som gemensamt laddningsdon för de relevanta kategorierna eller klasserna av radioutrustning. Den USB typ C-teknik som används globalt har antagits på internationell standardiseringsnivå och har införlivats i det europeiska systemet av Europeiska kommittén för elektroteknisk standardisering (Cenelec) genom den europeiska standarden EN IEC 62 680–1. USB typ C är en teknik som redan är vanlig för många kategorier eller klasser av radioutrustning eftersom den tillhandahåller laddning och dataöverföring av hög kvalitet. Laddningsdonet för USB typ C kan, när det kombineras med kommunikationsprotokollet för laddning med strömförsörjning via USB-port, tillhandahålla upp till 100 W effekt och lämnar därför även utrymme för vidareutveckling av snabbbladdningslösningar.²

När det gäller laddning på annat sätt än genom trådbunden laddning kan olika lösningar utvecklas i framtiden vilket kan få negativa konsekvenser för konsumenternas bekvämlighet och miljö. Även om det för närvarande är för tidigt att införa särskilda krav för sådana lösningar bör kommissionen kunna vidta åtgärder för att harmonisera dem i framtiden om en fragmentering av den inre marknaden observeras.

Med avseende på förslaget är det av betydelse att det för genomförandet av en gemensam laddare krävs fullständig kompatibilitet i båda ändorna av kabeln. Detta krävs alltså både av radioutrustning och externa nätaggregat. Förslaget som nu behandlas gäller radioutrustningens kompatibilitet som är den klart större av dessa två utmaningar. Nätaggregatets kompatibilitet säkerställs genom en översyn av kommissionens förordning (EU) 2019/1782 om fastställande av krav på ekodesign för externa nätaggregat inom en nära framtid. Målet är att den granskade förordningen träder i kraft samtidigt som förslaget om radioutrustning.

Med avseende på förslaget är det av betydelse att det för genomförandet av en gemensam laddare krävs fullständig kompatibilitet i båda ändorna av kabeln. Detta krävs alltså både av radioutrustning och externa strömkällor. Förslaget som nu behandlas gäller radioutrustningens kompatibilitet som är den klart större av dessa två utmaningar. Strömkällans kompatibilitet säkerställs genom en översyn av kommissionens förordning (EU) 2019/1782 om fastställande av krav på ekodesign för externa nätaggregat inom en nära framtid. Målet är att den granskade förordningen träder i kraft samtidigt som förslaget om radioutrustning.

3.2 Väsentliga krav (artikel 3)

² Universal serial bus interfaces for data and power - Part 1-3: Common components - USB Type-C TM Cable and Connector Specification.

Enligt förslaget ska artikel 3 i direktivet ändras så att det omfattar laddningsgränssnitt och kommunikationsprotokoll för laddning. Till artikeln fogas en ny punkt 4 enligt vilken radioutrustning som omfattas av de kategorier eller klasser som definieras i del I till den nya bilagan (bilaga Ia) ska konstrueras så att de uppfyller de specifikationer för laddning som fastställts i den bilagan för den relevanta kategorin eller klassen av radioutrustning. När det gäller radioutrustning som kan laddas via trådbunden laddning ska kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 44 i direktivet för att ändra bilaga Ia mot bakgrund av den tekniska utvecklingen och för att säkerställa en minsta gemensam driftskompatibilitet mellan radioutrustningen och dess laddningsanordningar.

Utöver trådbunden laddning omfattar den nya artikel 3.4 även trådlös laddning. När det gäller radioutrustning som kan laddas på andra sätt än via trådbunden laddning ska kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 44 i direktivet för att ändra bilaga Ia mot bakgrund av den tekniska utvecklingen och för att säkerställa en minsta gemensam driftskompatibilitet mellan radioutrustningen och dess laddningsanordningar.

För att beakta den framtida utvecklingen av laddningstekniken och för att säkerställa en minsta gemensam driftskompatibilitet mellan radioutrustning och laddningsanordningar bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i FEUF delegeras till kommissionen med avseende på ändring av kategorierna eller klasserna av radioutrustning och specifikationerna för laddningsgränssnitt och kommunikationsprotokoll för laddning samt om informationen avseende laddning. Det är särskilt viktigt att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, även på expertnivå, och att dessa samråd genomförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning av den 13 april 2016³. För att säkerställa lika stor delaktighet i förberedelsen av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter. Dessutom ges Europaparlamentets och rådets experter systematiskt tillträde till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelse av delegerade akter.

3.3 Möjlighet att förvärva vissa kategorier eller klasser av radioutrustning utan laddningsanordning

Enligt förslaget fogas till det nuvarande direktivet en ny artikel 3a avseende krav om tillhandahållande av vissa kategorier eller klasser av radioutrustning utan laddningsanordningar. De kategorier eller klasser av radioutrustning som berörs samt specifikationer för laddningslösningarna bör anges i den nya bilagan till direktivet. Om en ekonomisk aktör erbjuder slutanvändare att förvärva radioutrustning som omfattas av den nya föreslagna artikel 3.4 tillsammans med en laddningsanordning ska slutanvändaren också erbjudas möjligheten att förvärva radioutrustningen utan någon laddningsanordning.

3.4 Specifikationer och information om laddning som används till vissa kategorier eller klasser av radioutrustning

³ EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

Enligt förslaget ska nya krav på information fogas till artikel 10.8 i direktivet. Detaljerna i de nya kraven ska preciseras i det nya bilagan Ia till direktivet. Med hjälp av dessa informationskrav kan konsumenterna avgöra vilket externt nätaggregat som är lämpligast för att ladda deras radioutrustning. Det bör vara möjligt att anpassa dessa krav i framtiden för att återspegla eventuella ändringar av märkningskraven för externa nätaggregat.

I bilaga Ia föreslås specifikationer och information avseende laddning för vissa kategorier eller klasser av radioutrustning. Del I i bilagan gäller specifikationer för laddningskapacitet och del II information om specifikationer avseende laddningskapacitet.

Enligt del I i bilagan ska mobiltelefoner, datorplattor, digitala kameror, hörlurar, headset, handhållna videospelkonsoler och bärbara högtalare, i den mån de kan laddas via trådburen laddning, vara utrustade med ett don av USB typ C, enligt beskrivningen i en viss standard, som ständigt bör vara tillgängligt och funktionsdugligt. Dessutom ska nämnda radioutrustning kunna laddas med kablar som uppfyller en viss standard om de laddas med en laddningseffekt under 60 W.

I den mån de uppräknade enheterna kan laddas via trådburen laddning vid spänning högre än 5 V eller ström högre än 3 A eller effekt högre än 15 W ska de integrera strömförsörjning via USB-port, i enlighet med en viss standard, och säkerställa att eventuella ytterligare laddningsprotokoll möjliggör att strömförsörjningen via USB-port fungerar fullt ut.

Enligt del II i bilagan ska man för radioutrustning som omfattas av artikel 3.4 första stycket ange följande information i tryckt form på förpackningen eller, i avsaknad av förpackning, på en etikett som medföljer radioutrustningen, förutsatt att etiketten är synlig. Sådan information är till exempel en beskrivning av effektkraven för de trådbundna laddningsanordningar som kan användas tillsammans med radioutrustningen, beskrivning av specifikationerna avseende radioutrustningens laddningskapacitet och en angivelse av laddningsprotokoll som stöds.

Denna information ska vara på ett språk som lätt kan förstås av konsumenter och andra slutanvändare, enligt vad som fastställts av den berörda medlemsstaten, och vara tydlig och lättbegriplig.

3.5 Andra föreslagna ändringar

Genom förslaget ändras artikel 17 i direktivet som fastställer förfarandena för bedömning av överensstämmelse. Till punkt två fogas en hänvisning till artikel 3 i direktivet om de nya väsentliga kraven i den nya punkt 4. Tillverkaren bör därför kunna välja att följa förfarandet för intern tillverkningskontroll för att visa överensstämmelse med dessa nya väsentliga krav.

Dessutom ska artiklarna 40, 43 och 44 ändras för att anpassa de hänvisningar de innehåller till de föreslagna nya bestämmelserna.

4 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprinciperna

Förslagets rättsliga grund utgår från artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt (FEUF) genom vilket Europaparlamentet och rådet ges befogenhet att med vanligt lagstiftningsförfarande samt efter hörande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén anta åtgärder som hänför sig till genomförandet av och verksamheten på den inre marknaden för att föra medlemsländernas lagar och andra författningar närmare varandra. Beslut om godkännande av förslaget fattas i rådet med kvalificerad majoritet. Direktiv 2014/53/EU har utgått från samma rättsliga grund, vilket nu ändras genom det föreslagna nya direktivet. Förslagets rättsliga grund kan anses rättvis.

I enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen (FEU) ska åtgärder som omfattas av delad befogenhet endast genomföras på EU-nivå om medlemsstaterna inte själva kan uppnå de planerade åtgärderna i tillräcklig utsträckning, utan om de bättre kan uppnås på EU-nivå på grund av åtgärdens omfattning eller verkningar. Förslaget omfattas av delad befogenhet eftersom Europeiska unionen och medlemsstaterna delar befogenheten på den inre marknaden. Ett av syftena med direktiv 2014/53/EU är att garantera en väl fungerande inre marknad.

Förslaget motiverar åtgärder på unionsnivå med att driftskompatibiliteten mellan radioutrustning och tillbehör, såsom laddare, förenklar användningen av radioutrustning och minskar onödigt avfall och onödiga kostnader. Avsaknaden av harmonisering på detta område kommer att leda till betydande skillnader mellan medlemsstaternas lagar och andra författningar eller praxis när det gäller driftskompatibilitet mellan mobiltelefoner och liknande kategorier eller klasser av radioutrustning och en gemensam laddningsanordning samt när det gäller separat tillhandahållande. Åtgärder på nationell nivå för att lösa problemen kan skapa hinder för den fria rörligheten för varor. Dessutom är åtgärder på nationell nivå begränsade till den eller de berörda medlemsstaternas territorium. Med tanke på handelns tilltagande internationalisering ökar antalet gränsoverskridande fall hela tiden. Enligt kommissionen är det möjligt att effektivare uppnå målen och särskilt en effektiviserad marknadskontroll genom överenskomna åtgärder på EU-nivå än genom enskilda medlemsstaters åtgärder. Utan unionsåtgärder förväntas denna fragmentering av marknaden för laddningsgränssnitt och kommunikationsprotokoll för laddning kvarstå och miljöpåverkan kommer inte att åtgärdas.

Enligt proportionalitetsprincipen i artikel 5.4 i FEU ska unionens åtgärder till innehåll och form inte gå utöver vad som är nödvändigt för att nå målen i fördragen. I enlighet med proportionalitetsprincipen går de föreslagna ändringarna inte utöver vad som är nödvändigt för att nå de angivna målen. De nya eller ändrade kraven kommer inte att orsaka onödig belastning eller kostnader för företagen, särskilt inte de små och medelstora företagen, eller för myndigheterna.

Förslaget kan anses uppfylla kraven i subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen.

5 Förslagets konsekvenser

5.1 Konsekvenser för lagstiftningen

Kommissionens förslag medför konsekvenser för den nationella lagstiftningen. Medlemsstaterna ska införliva ändringsdirektivet som en del av den nationella lagstiftningen och informera

kommissionen om detta. Med avseende på den nationella lagstiftningen finns det åtminstone ändringsbehov i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014) vars bestämmelser i kap. 30 har verkställt det nuvarande direktivet samt statsrådets förordning om radioutrustnings överensstämmelse med kraven (600/2016). Ändringar eller ersättande författningar förutsätts särskilt med avseende på radioutrustningens överensstämmelse och informationen om laddningsanordningarna.

5.2 Ekonomiska konsekvenser

Förslaget har ekonomiska konsekvenser för företagens verksamhet. Mobiltelefonstillverkare som använder eget laddningsdon ska säkerställa att laddningen av alla nya produkter är möjlig via laddningsdonet för USB typ C från och med datumet då ändringarna i direktivet träder i kraft. Detta medför engångskostnader för rättelse för företagen.

Ändringarna inverkar mest på tillverkare av sådana nätaggregat som för närvarande tillhandahåller nätaggregatet till försäljning i lådan tillsammans med mobiltelefonen. Sådana företag skulle orsakas engångskostnader för separat försäljning av laddningsanordningen. Omorganiseringen av leveranskedjorna och transporterna skulle åtminstone medföra sådana kostnader. Tillverkare av nätaggregat måste anpassa sina verksamhetsmodeller till de nya bestämmelserna.

Det är inte möjligt att ge en exakt uppskattning av storleken eller arten av de nämnda engångskostnaderna eftersom det är svårt att bedöma i vilken utsträckning tillverkarna planerar att differentiera sina produkter och i vilken utsträckning differentieringskostnaderna för till exempel planeringen av paketen utgör en del av företagets normala affärsverksamhet. Då mobiltelefonernas relativt korta genomsnittliga livslängd och den kontinuerliga utvecklingen av nya modeller beaktas kan man dock anta att kostnaderna för de nämnda ändringarna i princip utgör en del av den normala verksamheten för företagen i branschen.

Återförsäljare och distributörer skulle gagnas av en ökad försäljning av separata laddare eftersom de ger bättre avkastning än laddare som säljs tillsammans med mobiltelefonerna. Med avseende på den administrativa bördan eller belastningen som hänför sig till iakttagandet av bestämmelserna för företagen finns det även för närvarande en viss standard i bruk och tillverkare som har ett gemensamt laddningsgränssnitt testar detta för intern kvalitetskontroll. Kostnaderna för iakttagandet av bestämmelserna är således redan en del av dessa företags normala affärsverksamhet.

Det uppskattas att de föreslagna åtgärderna leder till en minskning av produktionsbranschens globala omsättning med 350 miljoner euro medan produktionsbranschen inom EU förväntas öka med 22 miljoner euro per år.⁴ Konsekvenserna för återförsäljarnas och distributörernas verksamhet ökar deras omsättning med uppskattningsvis 457 miljoner euro per år.

Åtgärden avseende obligatorisk differentiering kan inverka på de tillverkare som investerar i egna laddningsdon och marknadsför sin snabba laddningsteknik. Sådana tillverkare kan inte i fortsättningen sälja sina egna laddningsdon med enheterna. Man kan dock uppskatta att åtgärden

⁴ Se tabell 30 30 <https://data.europa.eu/doi/10.2873/788086>

i fråga inte inverkar på hela marknaden utan endast på en bråkdel av tillverkarna. Det är dessutom bra att påminna att det här alternativet inte auktoriserar alla tillverkare att endast erbjuda differentierade lösningar utan tillverkarna kan om de så önskar även erbjuda laddningsanordningar som följer med enheten. Detta lindrar konsekvenserna för tillverkarna eftersom de fortfarande kan fortsätta erbjuda paketlösningar och samtidigt ge konsumenterna möjligheten att välja.

På grundval av ovanstående förväntas heller inga konsekvenser för innovationerna och konkurrenskraften. Företagen kan även i fortsättningen erbjuda laddare tillsammans med mobiltelefonerna om det anses vara en konkurrensfördel. Detta är helt tillåtet så länge som även den differentierade lösningen finns på EU:s marknad. Enligt förslaget ska ekonomiska aktörer ges tillräckligt med tid för att göra de nödvändiga anpassningarna av radioutrustningen som omfattas av det här direktivet och som de avser släppa ut på unionens marknad.

Förslaget har inga betydande konsekvenser för myndigheternas verksamhet.

5.3 Konsekvenser för konsumenterna

De föreslagna ändringarna medför konsekvenser för konsumenterna. Konsumenterna har stor nytta av att i fortsättningen inte behöva köpa enhetsspecifika laddningsdon och kablar till olika enheter som är kompatibla med en viss tillverkares enheter. Sådana laddningsanordningar kan vara upp till 1,8 gånger dyrare än vissa laddare av USB-typ. Enligt konsumentundersökningen är dessutom den största orsaken till att köpa en ny laddningsanordning att den gamla gått sönder (36 procent av svaren). Konsumenterna som köpte en viss tillverkares egna enhetsspecifika laddningsanordningar köpte under de senaste 24 månaderna i genomsnitt 0,73 kablar per person, medan det sammanlagda genomsnittet för alla märken var 0,51 kablar.

I fortsättningen behöver konsumenterna köpa färre olika laddningsanordningar och samtidigt förutspås det att priserna för dessa enheter sänks till följd av harmoniseringen så att konsumenterna årligen sparar i genomsnitt 549 miljoner euro.⁵ Detta beror framför allt på att vissa tillverkares egna, vanligtvis dyrare, laddningsdon försvinner från marknaden samt att antalet sålda nätaggregat och kablar minskar. Som en följd av ändringarna skulle två betydande faktorer som stör konsumenternas bekvämlighet, bristen på kompatibel laddningsanordning och förvirringen mellan olika enheters laddningsanordningar försvinna helt då det skulle vara möjligt att använda en gemensam laddare för alla enheter som omfattas av förslaget.

Konsumenterna gagnas även av inbesparingarna som ändringarna medför och av ytterligare information om laddningsanordningarna. Övergången från aningen dyrare tillbehör och laddare till billigare enheter förbättrar konsumenternas användarvänlighet. Till följd av harmoniseringen av kommunikationsprotokollet för laddning behöver konsumenterna köpa betydligt färre separata laddningsanordningar på lång sikt. Dessutom får konsumenterna i fortsättningen allt tydligare information om laddningsanordningarna de köper och deras egenskaper. Ändringarna främjar kompatibiliteten för snabb laddning samt möjligheten att ladda alla telefoner med samma kablar. Informationen till konsumenterna minskar förvirringen om vilken laddare som fungerar

⁵ Se tabell 12 <https://data.europa.eu/doi/10.2873/788086>

med viss radioutrustning. Tack vare förbättrad tillgång till information kan konsumenterna åtminstone i viss utsträckning använda sina befintliga laddare även i fortsättningen. Den förutspådda minskningen av behovet att köpa laddningsanordningar möjliggör årliga inbesparningar på 168 miljoner euro för konsumenterna.⁶

Försäljningen av laddare separat från enheterna förutspås dock minska de nämnda fördelarna en aning. Tillverkarna av enheterna kan i fortsättningen förväntas erbjuda alla laddare separat från mobiltelefonerna eftersom det här alternativet ändå måste erbjudas konsumenterna till följd av ändringarna. Tillverkarna som redan nu erbjuder möjlighet att köpa laddare separat från telefonen förutspår att telefonpriserna sänks med priset på ett nätaggregat. Vid köp av en separat laddare betalar konsumenterna detaljhandelspris som är 2,2 gånger grossistpriset. Tilläggskostnaderna för separat försäljning motsvarar i praktiken det belopp som sparas in genom att minska behovet av att köpa separata nätaggregat och kablar. Detta medför alltså inga inbesparingar för konsumenten.

5.4 Miljökonsekvenser

Förslaget har betydande miljökonsekvenser eftersom det minskar mängden elektroniskt avfall vilket är viktigt med avseende på den gröna och digitala omställningen. För närvarande spenderar konsumenter 2,4 miljarder euro per år på att köpa separata laddare. Enligt konsumenternas erfarenhet anser 38 procent att det är svårt med inkompatibla laddare. Oanvända laddare som slängs orsakar årligen 11 000 ton elektroniskt avfall.

Även om försäljningen av nätaggregat separat från mobiltelefoner kommer att öka antalet nätaggregat och laddare som köps separat, uppväger fördelarna med att ta bort nätaggregaten som automatiskt tillhandahålls med mobiltelefonerna (60 miljoner nätaggregat årligen) än nackdelarna med att sälja dem separat.

Den totala mängden material som används till laddningsanordningarna förväntas minska med 2606 ton per år. De mest betydande ändringarna omfattar olika plaster, aluminium och särskilt material som används i nätaggregaten. Det elektroniska avfallet förutspås minska med 980 ton per år. Den här effekten har visat sig omfatta både mängden obehandlat och återvunnet elektroniskt avfall. Som en följd av förslaget minskar växthusgasutsläppen betydligt, dvs. med cirka 184 koldioxidekvivalenter per år.

6 Förslagets förhållande till grundlagen samt de grundläggande och mänskliga rättigheterna

Enligt kommissionen är en harmonisering av gränssnittet för mobiltelefoner och andra liknande enheter, i den mån de laddas via trådbunden laddning, så att de kan laddas med hjälp av ett gemensamt laddningsdon och ett gemensamt kommunikationsprotokoll för laddning, och ett separat tillhandahållande av dessa enheter och deras laddare i linje med artikel 37 om miljöskydd och artikel 38 om konsumentskydd i EU:s stadga.

⁶ Se tabell 12 <https://data.europa.eu/doi/10.2873/788086>

Kommissionens förslag bidrar å sin sida till genomförandet av den grundläggande miljörätten som avses i 20 § i grundlagen (731/1999) enligt vilken alla bär ansvar för miljön. Målet med förslaget kan anses främja skyldigheten som föreskrivs i allmänna i 20 § 2 mom. i grundlagen om att tillförsäkra alla en sund miljö.

Statsrådet anser att förslaget överensstämmer med den grundläggande miljörätten som tryggas i grundlagen och stöder dess genomförande. Regleringen bedöms inte ha några betydande konsekvenser med avseende på grundlagen eller de grundläggande och mänskliga rättigheterna.

7 Ålands behörighet

I 18 och 27 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) föreskrivs om fördelningen av behörigheten mellan landskapet Åland och riket. Med stöd av 18 § 12 och 22 punkterna i självstyrelselagen har det ansetts att landskapet har lagstiftningsbehörighet i frågor som gäller produkt-säkerhet i allmänhet, och därför har landskapet Åland lagstiftningsbehörighet i fråga om laddningsanordningar som är avsedda för konsumenter. I övrigt gäller förslaget frågor som enligt 27 § i självstyrelselagen hör till rikets lagstiftningsbehörighet.

8 Behandling av förslaget i Europeiska unionens organ och den nationella behandlingen

Behandlingen av förslaget har inletts i EU den 5 oktober 2021 i arbetsgrupper som tillsatts av rådet. Ett sammanträde har hållits sedan dess. Behandlingen är fortfarande i initialskedet. Många medlemsstater har allmänna reservationer mot ändringarna i förslaget men i regel har man förhållit sig positivt till förslaget och dess mål. I det här skedet finns ingen information om medlemsstaternas officiella ståndpunkter.

Europaparlamentet har inte ännu inlett behandlingen av förslaget. Utskottet som ansvarar för förslaget och föredragande är inte ännu kända.

9 Nationell behandling av förslaget

Statsrådets skrivelse har beretts i kommunikationsministeriet.

Förslaget har behandlats genom skriftligt förfarande av kommunikationssektionen (EU 19) och konkurrenskraftssektionen (EU 8) den 27.10–29.10.2021.

10 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet stöder målen i kommissionens förslag och förhåller sig i huvudsak positivt till förslaget. Statsrådet stöder avsikten att ändra det nuvarande direktivet och anser även att det är bra för att begränsa fragmenteringen av marknaden, förbättra konsumenternas bekvämlighet samt minska det elektroniska avfallet.

Statsrådet stöder ändringarna av de väsentliga kraven som ingår i kommissionens förslag så att de även omfattar laddningsgränssnitt och kommunikationsprotokollet för laddning. Statsrådet

stöder en fördjupad harmonisering så att den även kombineras med krav avseende den kombinerade försäljningen av radioutrustning och deras laddare och den information som tillhandahålls till slutanvändare. Genom förslaget skapas det ännu bättre förutsättningar för att radioutrustningen på EU-marknaden uppfyller alla krav som ställs på den. Statsrådet stöder säkerställandet av en välfungerande inre marknad och att alla dess möjligheter utnyttjas.

Statsrådet stöder även att förslaget beaktar trådlös laddning och innefattar möjligheten att reagera på utvecklingen av ny teknik och nya innovationer i framtiden. Även om det är för tidigt att införa särskilda krav för sådana lösningar ska kommissionen kunna vidta åtgärder för att harmonisera dem i framtiden om en fragmentering av den inre marknaden upptäcks.

Statsrådet anser dock att förslaget bör preciseras till vissa delar i den fortsatta beredningen.

Statsrådet förhåller sig positivt till försöken att begränsa tillämpningsområdet för förslaget men anser att det vore bättre om de föreslagna begränsningarna ännu granskas och preciseras. Granskningen av begränsningen av enheter som omfattas av tillämpningsområdet är viktig för att säkerställa att det i fortsättningen är klart vilken lagstiftning och vilka krav som tillämpas på vilken radioutrustning. Begränsningen av tillämpningsområdet är även viktig inom vissa enhetsgrupper. Med avseende på den praktiska tillämpningen är det viktigt att veta om förslaget gäller till exempel alla kameror eller endast digitala kameror.

Statsrådet stöder att en ny artikel 3a tillfogas men att det vid granskningen av artikeln är bra att beakta att informationen om laddarna är så tillräcklig att konsumenterna kan fatta ett informerat köpbeslut. Om laddaren säljs separat från radioutrustningen är det särskilt viktigt att säkerställa att tillräckligt noggrann och tydlig information ges om laddare som är kompatibla med enheten.

Presentationen av språkraven för informationen om radioutrustningen är inkonsekvent i förslaget. Det nya språkravet avseende information i bilaga 1a avviker från kravet som framställs i direktivets nuvarande text. Statsrådet anser att det är klart att punkterna om språkraven ska förtydligas och harmoniseras.

Statsrådet stöder med viss reservation även den delegerade makt som i förslaget föreslås för kommissionen i fråga om att ta i bruk, ändra, tillfoga eller stryka tekniska specifikationer för kategorier eller klasser av radioutrustning eller laddningsgränssnitt och kommunikationsprotokoll för laddning enligt den föreslagna artikeln 3.4. Det vore bra att ännu granska det förfarande som beskrivs i artikeln och kraven i fråga om de uppgifter och analyser som behövs till stöd för förfarandet, med beaktande av att man med hjälp av det föreslagna förfarandet eftersträvar en reell möjlighet att smidigt reagera på den tekniska utvecklingen och på nya laddningsformat.

Statsrådet anser att det vore bra om valet av gemensamt laddningsdon för radioutrustning som omfattas av förslaget granskas ännu med avseende på om någon befintlig konkurrerande laddningsteknik kan erbjuda bättre användarupplevelse och materialeffektivitet än USB typ C-laddningsdonet. Dessutom understöder statsrådet en närmare bedömning av laddningssystemens livslängd och sekundärmarknaden för laddningsdon